

MONITORING RYNKU PRACY
**Kwartalna informacja
o aktywności ekonomicznej ludności**

Informacja została opracowana na podstawie uogólnionych wyników reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), przeprowadzonego w **I kwartale 2013 roku**. Do uogólnienia wyników badania na populację generalną zastosowano dane o ludności Polski w wieku 15 lat i więcej, pochodzące z bilansów opracowanych na podstawie wyników **Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011**. Ponadto nastąpiły zmiany metodologiczne, mające na celu dostosowanie populacji objętej badaniem do zaleceń Eurostat. Od III kw. 2012 r. poza zakresem badania pozostają osoby przebywające poza gospodarstwem domowym, tj. za granicą lub w gospodarstwach zbiorowego zakwaterowania przez okres **12 miesięcy lub więcej** (do II kw. 2012 r. było to powyżej 3 miesięcy). Dane analizowane w tym opracowaniu przedstawiają wyniki przeliczone zgodnie z nową metodologią i nową podstawą uogólniania wyników. W związku z wprowadzonymi zmianami prezentowane wyniki BAEL nie są w pełni porównywalne z wynikami badań z lat poprzedzających 2010 rok. W szerszym zakresie wyniki badania zostaną zaprezentowane w publikacji GUS „Aktywność ekonomiczna ludności Polski, I kwartał 2013” i udostępnione w Internecie pod adresem: http://www.stat.gov.pl/gus/praca_wynagrodzenia_PLK_HTML.htm

**PODSTAWOWE WYNIKI BAEL
dla osób w wieku 15 lat i więcej**

I kwartał 2012	IV kwartał 2012		I kwartał 2013
15 398	15 636	liczba osób pracujących w tys.	15 291
1 809	1 757	liczba osób bezrobotnych w tys.	1 944
13 825	13 656	liczba osób biernych zawodowo w tys.	13 812
55,4	56,0	współczynnik aktywności zawodowej w %	55,5
49,6	50,4	wskaźnik zatrudnienia w %	49,3
10,5	10,1	stopa bezrobocia w %	11,3

Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) przeprowadzonego w I kwartale 2013 r. wskazują, że w porównaniu z I kwartałem 2012 roku:

- liczba osób aktywnych zawodowo zwiększyła się o 29 tys., tj. o 0,2%, głównie ze względu na wzrost populacji osób bezrobotnych (o 135 tys., tj. o 7,5%),
- wskaźnik zatrudnienia obniżył się o 0,3 p.proc., zaś stopa bezrobocia zwiększyła się o 0,8 p.proc.,
- liczba pracowników najemnych posiadających umowę o pracę na czas określony zmniejszyła się o 19 tys. (tj. o 0,6%),
- liczba osób pracujących poszukujących innej pracy zmniejszyła się o 63 tys., tj. o 14,7%, przy czym nadal dla ponad połowy z nich powodem poszukiwania pozostaje chęć poprawy warunków finansowych,
- nastąpiło zmniejszenie udziału osób biernych zawodowo, dla których przyczyną bierności była nauka i uzupełnianie kwalifikacji oraz choroba lub niesprawność, nadal blisko połowa populacji biernych zawodowo to osoby w wieku produkcyjnym, a najczęściej występującymi przyczynami bierności w tej grupie, tak jak dotychczas, pozostają: nauka i uzupełnianie kwalifikacji, obowiązki rodzinne, emerytura, choroba lub niesprawność.

W porównaniu z IV kwartałem 2012 r. odnotowano spadek liczby osób pracujących o 2,2%. Liczba bezrobotnych zwiększyła się o 10,6%, a populacja biernych wzrosła o 1,1%.

1. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ

W analizowanym kwartale ludność aktywna zawodowo stanowiła 55,5% ogółu ludności w wieku 15 lat i więcej. Zbiorowość ta liczyła 17,2 mln osób (z tego 15,3 mln pracujących i 1,9 mln bezrobotnych). Osoby bierne zawodowo stanowiły 13,8 mln osób. Podobnie jak w poprzednich kwartałach wyraźnie wyższy współczynnik aktywności zawodowej wystąpił w populacji mężczyzn (64,0%) niż kobiet (47,7%).

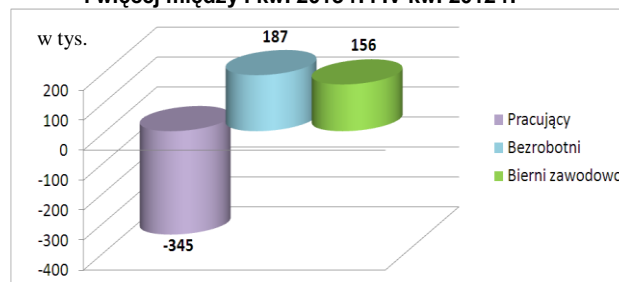
Tabl. 1. Ludność aktywna i bierna zawodowo w I kwartale 2013 r.

Wyszczególnienie	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo
	ogółem	pracujący	bezrobotni	
	w tysiącach			
Ogółem	17 235	15 291	1 944	13 812
mężczyźni	9 516	8 491	1 025	5 344
kobiety	7 719	6 800	919	8 467
Miasta	10 530	9 363	1 167	8 441
Wieś	6 705	5 927	777	5 371

W porównaniu z I kwartałem 2012 r. liczba osób aktywnych zawodowo nieznacznie zwiększyła się (o 29 tys., tj. o 0,2%), natomiast populacja biernych zawodowo utrzymała się na zbliżonym poziomie. Wewnątrz populacji aktywnych zawodowo zmniejszeniu uległa liczba pracujących – o 107 tys., tj. o 0,7%, wzrosła natomiast liczba bezrobotnych – o 135 tys., tj. o 7,5%.

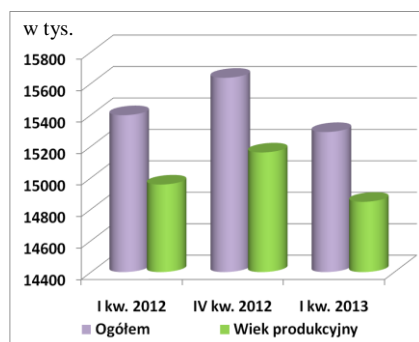
W stosunku do IV kwartału 2012 r. liczba osób aktywnych zawodowo zmniejszyła się o 159 tys. osób, tj. o 0,9%, zaś populacja biernych zawodowo wzrosła o 156 tys. osób, tj. o 1,1%. Wśród aktywnych zawodowo populacja pracujących zmniejszyła się o 345 tys., tj. o 2,2%, zaś liczba osób bezrobotnych zwiększyła się o 187 tys., tj. o 10,6%.

Zmiany w aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej między I kw. 2013 r. i IV kw. 2012 r.

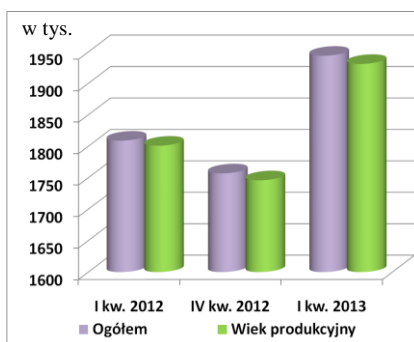

W wyniku tych zmian na rynku pracy liczba osób niepracujących (bezrobotnych, jak i biernych zawodowo w wieku 15 lat i więcej) przypadających na 1000 osób pracujących wzrosła w stosunku do analogicznego okresu 2012 roku oraz uległa istotnemu zwiększeniu w porównaniu z IV kwartałem 2012 r. W I kwartale 2013 r. wskaźnik ten wynosił 1030 (w miastach 1026, na wsi 1037), podczas gdy w I kwartale 2012 r. na 1000 osób pracujących przypadało 1015 osób niepracujących (w miastach 1007, na wsi 1029), a w IV kwartale 2012 r. – 986 osób (w miastach 996, na wsi 969).

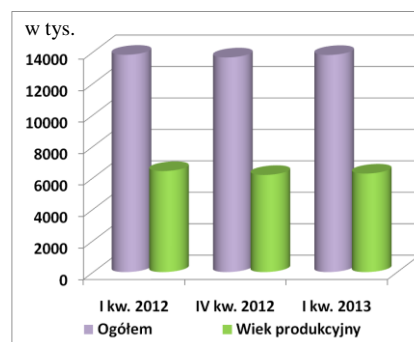
Pracujący

Bezrobotni

Bierni zawodowo

W skali roku nie odnotowano istotnej zmiany współczynnika aktywności zawodowej osób w wieku 15 lat i więcej. Niewielki wzrost dotyczył populacji mężczyzn (o 0,3 p.proc.), natomiast w populacji kobiet odnotowano nieznaczny spadek tego wskaźnika (o 0,1 p.proc.). Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania wskaźnik wzrósł nieznacznie wśród mieszkańców miast (o 0,1 p.proc.), natomiast wśród mieszkańców wsi utrzymał się na niezmiennym poziomie.

W ujęciu kwartalnym odnotowano natomiast obniżenie się współczynnika aktywności zawodowej osób w wieku 15 lat i więcej (o 0,5 p.proc.). Spadek ten dotyczył zarówno mieszkańców wsi, jak i miast (odpowiednio o 0,9 p.proc. oraz o 0,3 p.proc.), a także populacji mężczyzn, jak i kobiet (odpowiednio o 0,4 p.proc. oraz 0,6 p.proc.).

Współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku produkcyjnym osiągnął w I kwartale 2013 r. poziom 72,8% i wzrósł (o 0,5 p.proc.) w porównaniu z I kwartałem 2012 r., natomiast w stosunku do poprzedniego kwartału uległ obniżeniu (o 0,4 p.proc.).

Tabl. 2. Współczynnik aktywności zawodowej ludności

Wyszczególnienie	2012		2013		
	I kw.	IV kw.	I kw.	+/- w porównaniu z	
	w %			I kw. 2012	IV kw. 2012
w wieku 15 lat i więcej					
Ogółem	55,4	56,0	55,5	0,1	-0,5
mężczyźni	63,7	64,4	64,0	0,3	-0,4
kobiety	47,8	48,3	47,7	-0,1	-0,6
Miasta	55,4	55,8	55,5	0,1	-0,3
Wieś	55,5	56,4	55,5	0,0	-0,9
w wieku produkcyjnym (18-59/64)					
Ogółem	72,3	73,2	72,8	0,5	-0,4
mężczyźni	76,2	77,2	76,8	0,6	-0,4
kobiety	67,9	68,8	68,3	0,4	-0,5
Miasta	72,7	73,5	73,5	0,8	0,0
Wieś	71,6	72,8	71,8	0,2	-1,0

2. PRACUJĄCY

W I kwartale 2013 r. wystąpił spadek populacji pracujących zarówno w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku, jak i w stosunku do IV kwartału 2012 r.

W analizowanym kwartale pracowało 15291 tys. osób – o 107 tys., tj. o 0,7% mniej niż przed rokiem. Spadek odnotowano zarówno w populacji kobiet (o 88 tys. osób, tj. o 1,3%), jak i wśród mężczyzn (o 18 tys. osób, tj. 0,2%). Spośród ogółu pracujących 9363 tys. stanowili mieszkańcy miast, a ich udział w ogólnej liczbie pracujących wyniósł 61,2%. Liczba osób pracujących mieszkających na wsi wyniosła 5927 tys. i w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego pozostała na zbliżonym poziomie.

Tabl. 3. Pracujący

Wyszczególnienie	2012			2013	
	I kw.	IV kw.	I kw.		
	w tysiącach			I kw. 2012=100	IV kw. 2012=100
Ogółem	15 398	15 636	15 291	99,3	97,8
mężczyźni	8 509	8 682	8 491	99,8	97,8
kobiety	6 888	6 954	6 800	98,7	97,8
Miasta	9 478	9 511	9 363	98,8	98,4
Wieś	5 919	6 125	5 927	100,1	96,8

W porównaniu z IV kwartałem 2012 r. liczba osób pracujących zmniejszyła się o 345 tys. (tj. o 2,2%). Spadek ten dotyczył populacji mężczyzn, jak i kobiet (odpowiednio o 191 tys., tj. o 2,2% oraz o 154 tys., tj. o 2,2%). Liczba pracujących uległa zmniejszeniu zarówno na wsi, jak i w miastach (odpowiednio o 198 tys., tj. 3,2% oraz o 148 tys., tj. o 1,6%).

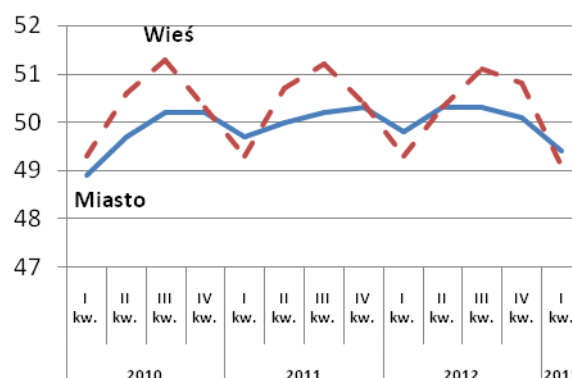
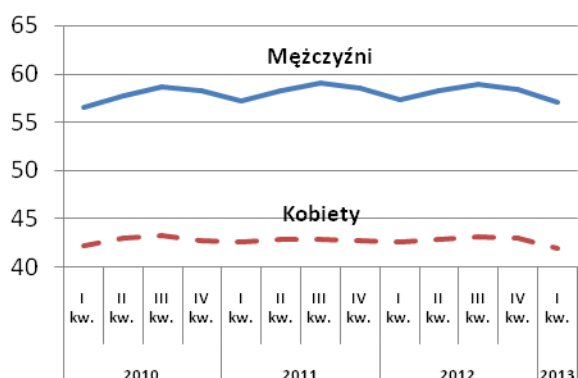
W porównaniu z I kwartałem 2012 r. wskaźnik zatrudnienia uległ niewielkiemu obniżeniu (o 0,3 p.proc.), przy czym wyraźniejszy spadek dotyczył populacji kobiet (o 0,6 p.proc.) niż mężczyzn (o 0,2 p.proc.). Wśród mieszkańców miast odnotowano spadek na poziomie 0,4 p.proc. wobec spadku o 0,2 p.proc. wśród mieszkańców wsi.

Tabl. 4. Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 15 lat i więcej

Wyszczególnienie	2012		2013		
	I kw.	IV kw.	I kw.	+/- w porównaniu z	
	w %		I kw. 2012	IV kw. 2012	
w wieku 15 lat i więcej					
Ogółem	49,6	50,4	49,3	-0,3	-1,1
mężczyźni	57,3	58,4	57,1	-0,2	-1,3
kobiety	42,6	43,0	42,0	-0,6	-1,0
Miasta	49,8	50,1	49,4	-0,4	-0,7
Wieś	49,3	50,8	49,1	-0,2	-1,7

W ujęciu kwartalnym wskaźnik zatrudnienia uległ zmniejszeniu o 1,1 p.proc. Największy spadek odnotowano wśród mieszkańców wsi (o 1,7 p.proc.) oraz w populacji mężczyzn (o 1,3 p.proc.), natomiast wśród mieszkańców miast oraz w populacji kobiet wskaźnik obniżył się w mniejszym stopniu (odpowiednio o 0,7 p.proc. oraz o 1,0 p.proc.).

Wskaźnik zatrudnienia według płci i miejsca zamieszkania (w %)

Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku produkcyjnym w I kwartale 2013 r. wyniósł 64,4% i w skali roku nie uległ istotnej zmianie. Nieznaczny spadek tego wskaźnika wystąpił w populacji kobiet (o 0,2 p.proc.), a biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania – wśród mieszkańców wsi (o 0,1 p.proc.).

W stosunku do IV kwartału 2012 r. wskaźnik zatrudnienia zmniejszył się (o 1,3 p.proc.), spadek ten odnotowano niezależnie od miejsca zamieszkania, jak i płci.

Tabl. 5. Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku produkcyjnym

Wyszczególnienie	2012		2013		
	I kw.	IV kw.	I kw.	+/- w porównaniu z	
	w %		I kw. 2012	IV kw. 2012	
w wieku produkcyjnym (18-59/64)					
Ogółem	64,5	65,7	64,4	-0,1	-1,3
mężczyźni	68,4	69,9	68,4	0,0	-1,5
kobiety	60,2	60,9	60,0	-0,2	-0,9
Miasta	65,2	65,9	65,2	0,0	-0,7
Wieś	63,4	65,4	63,3	-0,1	-2,1

2.1. Pracujący według cech zawodowych

W omawianym kwartale w charakterze pracowników najemnych pracowało 11922 tys. osób, tj. 78,0% ogółu pracujących (z tego 67,5% w sektorze prywatnym).

W ujęciu rocznym liczba pracowników najemnych pozostała na tym samym poziomie. Wśród 2872 tys. osób prowadzących własną działalność gospodarczą liczba pracodawców utrzymała się na podobnym poziomie (wzrost o 5 tys., tj. 0,8%), natomiast zmniejszyła się liczba pracujących na własny rachunek niezatrudniających pracowników najemnych (o 88 tys., tj. o 3,8%).

W charakterze pomagających członków rodzin w I kwartale 2013 r. pracowało 496 tys. osób, tj. 3,2% ogółu pracujących, większość z nich to mieszkańcy wsi (436 tys., tj. 87,9%). Zbiorowość ta zmniejszyła się zarówno w stosunku do roku ubiegłego (o 25 tys., tj. o 4,8%), jak również w porównaniu z poprzednim kwartałem (o 53 tys., tj. o 9,7%).

W analizowanym kwartale populacja osób pracujących, posiadających umowę na czas określony, liczyła 3156 tys. osób, tj. 26,5% ogółu pracowników najemnych i była mniejsza w porównaniu do sytuacji przed rokiem o 19 tys. (tj. o 0,6%), jak i w stosunku do poprzedniego kwartału - o 89 tys. (tj. o 2,7%).

W sektorze usługowym pracowało 8888 tys. osób, co stanowiło 58,1% wszystkich pracujących. Pracujący w sektorze przemysłowym (4579 tys. osób) stanowili 30,0%, a w sektorze rolniczym (1818 tys. osób) – 11,9% ogółu pracujących.

Tabl. 6. Struktura pracujących według statusu zatrudnienia (w %)

Wyszczególnienie	2012		2013
	I kw.	IV kw.	I kw.
Ogółem	100,0	100,0	100,0
Pracownicy najemni	77,4	78,0	78,0
Pracodawcy i pracujący na własny rachunek niezatrudniający pracowników najemnych	19,2	18,5	18,8
Pomagający członkowie rodzin	3,4	3,5	3,2

Tabl. 7. Struktura pracujących według sektorów (w %)

Wyszczególnienie	2012		2013
	I kw.	IV kw.	I kw.
Ogółem	100,0	100,0	100,0
Sektor rolniczy	12,4	12,2	11,9
Sektor przemysłowy	30,3	30,6	30,0
Sektor usługowy	57,3	57,2	58,1

2.2. Pracujący według wymiaru czasu pracy

Przeciętny tygodniowy czas pracy we wszystkich miejscach pracy w I kwartale 2013 r. wyniósł 39,4 godz. (w miastach 39,9 godz., na wsi 38,8 godz.) i ukształtował się na poziomie zbliżonym zarówno do sytuacji sprzed roku, jak i w stosunku do IV kwartału 2012 r.

Podobnie jak w poprzednich kwartałach, kobiety pracowały krócej niż mężczyźni. W I kwartale 2013 r. przeciętny tygodniowy czas pracy kobiet wyniósł 37,1 godz., a mężczyzn 41,3 godz.

W analizowanym kwartale przeciętny tygodniowy czas pracy w głównym miejscu pracy wyniósł 38,7 godz. (w sektorze publicznym – 37,4 godz., a w sektorze prywatnym – 39,1 godz.) i ukształtował się na zbliżonym poziomie zarówno w stosunku do sytuacji sprzed roku, jak i z poprzedniego kwartału.

W I kwartale 2013 r. w niepełnym wymiarze czasu pracowało 1231 tys. osób, czyli 8,1% ogółu pracujących. W porównaniu z I kwartałem 2012 r. nie odnotowano istotnej zmiany w tym zakresie, zaś w stosunku do IV kwartału 2012 r. – nieznaczny wzrost (o 0,2 p.proc).

W dalszym ciągu w wymiarze krótszym niż pełen etat częściej pracowały kobiety niż mężczyźni (11,4% wobec 5,4%). Zatrudnienie w niepełnym wymiarze czasu pracy w większym stopniu dotyczyło mieszkańców wsi niż miast (odpowiednio 8,8% wobec 7,6%).

2.3. Niepełnozatrudnieni ¹

W populacji pracujących można wyróżnić grupę osób, które nie pracują w pełnym wymiarze czasu, a mogłyby i chciałyby pracować dłużej. Ludzie ci tworzą nie w pełni wykorzystane zasoby pracy. W I kwartale 2013 r. zbiorowość niepełnozatrudnionych liczyła 373 tys. osób, co stanowi wzrost w okresie roku o 20 tys., tj. 5,7%, a w ujęciu kwartalnym – wzrost o 30 tys., tj. 8,7%.

W porównaniu z I kwartałem 2012 r. odnotowano zwiększenie populacji niepełnozatrudnionych, nieco większe wśród kobiet niż mężczyzn. Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania wzrost tej populacji nastąpił przede wszystkim wśród mieszkańców wsi niż miast.

Tabl. 8. Niepełnozatrudnieni

Wyszczególnienie	2012		2013		
	I kw.	IV kw.	I kw.		
	w tysiącach		I kw. 2012=100	IV kw. 2012=100	
Ogółem	353	343	373	105,7	108,7
mężczyźni	134	137	139	103,7	101,5
kobiety	219	206	234	106,8	113,6
Miasta	205	188	208	101,5	110,6
Wieś	148	155	165	111,5	106,5

W stosunku do IV kwartału 2012 r. wzrost liczebności populacji osób niepełnozatrudnionych zaobserwowano głównie wśród kobiet (o 28 tys., tj. o 13,6%). Wśród mężczyzn liczba niepełnozatrudnionych utrzymała się na podobnym poziomie. Ze względu na miejsce zamieszkania wzrost liczby osób niepełnozatrudnionych odnotowano zarówno wśród mieszkańców miast (o 10,6%), jak i wśród mieszkańców wsi (o 6,5%).

2.4. Pracujący w więcej niż jednym miejscu pracy

W omawianym kwartale w więcej niż jednym miejscu pracy pracowało 1048 tys. osób. Udział tej populacji w liczbie pracujących ogółem wyniósł 6,9%. W ujęciu rocznym i kwartalnym odsetek ten uległ nieznacznym wahaniam. W dalszym ciągu wśród pracujących w więcej niż jednym miejscu pracy większość stanowili mężczyźni (63,9%). Pracę dodatkową najczęściej posiadały osoby, których główne miejsce pracy znajdowało się w rolnictwie (46,9% ogółu pracujących dodatkowo), a następnie w edukacji (10,9%) oraz w opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (7,8%).

Tabl. 9. Pracujący w więcej niż jednym miejscu pracy

Wyszczególnienie	2012		2013
	I kw.	IV kw.	I kw.
	w tysiącach		
Ogółem	1086	1071	1048
mężczyźni	702	673	670
kobiety	384	399	378
Miasta	494	473	476
Wieś	592	598	572
	w % ogólnej liczby pracujących		
Ogółem	7,1	6,8	6,9
mężczyźni	8,3	7,8	7,9
kobiety	5,6	5,7	5,6
Miasta	5,2	5,0	5,1
Wieś	10,0	9,8	9,7

¹ Patrz definicja na str. 12

2.5. Pracujący poszukujący innej pracy (głównej lub dodatkowej) niż obecnie wykonywana

W analizowanym kwartale innej pracy niż obecnie wykonywana poszukiwało 366 tys. osób pracujących. W porównaniu z I kwartałem 2012 r., jak i w stosunku do IV kwartału 2012 r. liczba osób pracujących poszukujących innej pracy zmniejszyła się (odpowiednio o 63 tys., tj. o 14,7%, wobec 5 tys., tj. o 1,3%). W I kwartale 2013 r., podobnie jak w IV kwartale 2012 r., zbiorowość ta stanowiła 2,4% ogółu pracujących, przed rokiem było to 2,8%.

W dalszym ciągu najważniejszą przyczyną poszukiwania pracy pozostaje chęć poprawy warunków finansowych. Powód ten wskazało 192 tys. osób, czyli 53,8% ogółu poszukujących innej pracy (przed rokiem 55,2%, a w IV kwartale 2012 r. 51,8%). Drugą pod względem wielkości grupę stanowiły osoby poszukujące pracy zgodnej z kwalifikacjami, było to 48 tys. osób, tj. 10,4% (przed rokiem 8,4%, a w IV kwartale 2012 r. 8,9%).

Innej pracy poszukiwało 2,4% spośród wszystkich pracujących mężczyzn i 2,3% pracujących kobiet. Odsetek poszukujących innej pracy w miastach wyniósł 2,5% wobec 2,2% na wsi (przed rokiem – 2,8% wobec 2,7%, a w poprzednim kwartale – 2,5% wobec 2,2%). Wśród zbiorowości poszukujących innej pracy osoby z wykształceniem wyższym stanowiły 36,1%, z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym 27,0%, a z wykształceniem zasadniczym zawodowym 20,8%.

3. BEZROBOTNI

W I kwartale 2013 r. odnotowano wzrost liczby bezrobotnych zarówno w porównaniu z I kwartałem 2012 r., jak i w stosunku do IV kwartału 2012 r. Zbiorowość bezrobotnych liczyła 1944 tys. osób i w okresie roku zwiększyła się o 135 tys. osób, tj. o 7,5%. W ciągu kwartału populacja bezrobotnych wzrosła o 187 tys. osób, tj. o 10,6%.

Wzrost bezrobocia w skali roku w nieco większym stopniu dotyczył kobiet niż mężczyzn. Liczba bezrobotnych mężczyzn zwiększyła się o 66 tys. osób, tj. o 6,9%, a bezrobotnych kobiet o 70 tys. osób, tj. 8,2%. W większym stopniu wzrosła zbiorowość bezrobotnych mieszkańców miast niż wsi (odpowiednio o 102 tys. osób, tj. o 9,6%, wobec 34 tys. osób, tj. 4,6%).

Tabl. 10. Pracujący poszukujący innej pracy

Wyszczególnienie	2012		2013
	I kw.	IV kw.	I kw.
	w tysiącach		
Ogółem	429	371	366
mężczyźni	249	216	208
kobiety	180	155	158
Miasta	269	236	234
Wieś	159	135	132
	w % ogólnej liczby pracujących		
Ogółem	2,8	2,4	2,4
mężczyźni	2,9	2,5	2,4
kobiety	2,6	2,2	2,3
Miasta	2,8	2,5	2,5
Wieś	2,7	2,2	2,2

Tabl. 11. Bezrobotni

Wyszczególnienie	2012		2013		
	I kw.	IV kw.	I kw.		
	w tysiącach			I kw. 2012=100	IV kw. 2012=100
Ogółem	1809	1757	1944	107,5	110,6
mężczyźni	959	894	1025	106,9	114,7
kobiety	849	864	919	108,2	106,4
Miasta	1065	1079	1167	109,6	108,2
Wieś	743	678	777	104,6	114,6

W porównaniu z IV kwartałem 2012 r. zwiększyła się zarówno liczba bezrobotnych mężczyzn, jak i kobiet (odpowiednio o 131 tys., tj. o 14,7%, wobec 55 tys., tj. o 6,4%). Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania, wzrost bezrobocia w większym stopniu wystąpił wśród mieszkańców wsi (o 99 tys., tj. o 14,6%), niż wśród osób zamieszkałych w miastach (o 88 tys., tj. o 8,2%).

Spośród bezrobotnych, spełniających kryteria stosowane w BAEL, w I kwartale 2013 r. 69,7% osób zadeklarowało, że byli zarejestrowani w powiatowych urzędach pracy jako bezrobotni (przed rokiem – 67,5%, a w IV kwartale 2012 r. – 66,4%). Z tej grupy zasiłek dla bezrobotnych pobierało 11,4% osób (przed rokiem udział ten wynosił 10,0%, zaś w poprzednim kwartale 10,7%).

3.1. Stopa bezrobocia

W analizowanym kwartale stopa bezrobocia ogółem wyniosła 11,3%, natężenie bezrobocia wzrosło zarówno w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku (o 0,8 p.proc.), jak i w ujęciu kwartalnym (o 1,2 p.proc.).

W porównaniu z I kwartałem 2012 r. zwiększenie natężenia bezrobocia wystąpiło w populacji mężczyzn, jak i wśród kobiet (odpowiednio o 0,7 p.proc., wobec 0,9 p.proc.). Podobny kierunek zmian zanotowano wśród mieszkańców miast (wzrost o 1,0 p.proc), jak i wśród mieszkańców wsi (wzrost o 0,4 p.proc.).

W stosunku do IV kwartału 2012 r. zwiększenie natężenia bezrobocia wystąpiło zarówno wśród mężczyzn (o 1,5 p.proc.), jak i w populacji kobiet (o 0,8 p.proc.). Stopa bezrobocia dla kobiet była wyższa niż dla mężczyzn i wyniosła 11,9% wobec 10,8%. Natężenie bezrobocia wzrosło zarówno w miastach (o 0,9 p.proc., tj. do poziomu 11,1%), jak i na obszarach wiejskich (o 1,6 p.proc., tj. do poziomu 11,6%).

Tabl. 12. Stopa bezrobocia

Wyszczególnienie	2012		2013		
	I kw.	IV kw.	I kw.	+/- w porównaniu z	
	w %			I kw. 2012	IV kw. 2012
Ogółem	10,5	10,1	11,3	0,8	1,2
mężczyźni	10,1	9,3	10,8	0,7	1,5
kobiety	11,0	11,1	11,9	0,9	0,8
Miasta	10,1	10,2	11,1	1,0	0,9
Wieś	11,2	10,0	11,6	0,4	1,6

3.2. Bezrobotni według wieku

W I kwartale 2013 r. liczba osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym wynosiła 1931 tys., w tym w wieku mobilnym 1401 tys. osób, a w wieku niemobilnym 530 tys. osób.

W porównaniu z I kwartałem 2012 r. wystąpił wzrost liczby bezrobotnych ogółem o 135 tys. osób, tj. o 7,5%, największy odnotowano w wieku produkcyjnym niemobilnym (o 9,7%), natomiast w ramach populacji w wieku produkcyjnym mobilnym największy wzrost odnotowano wśród osób w wieku 35-44 lata (o 13,4%).

Tabl. 13. Bezrobotni według wieku

Wyszczególnienie	2012		2013		
	I kw.	IV kw.	I kw.		
	w tysiącach			I kw. 2012=100	IV kw. 2012=100
Ogółem	1809	1757	1944	107,5	110,6
Do 24 lat	434	428	436	100,5	101,9
25-34	549	521	584	106,4	112,1
35-44	336	335	381	113,4	113,7
45 lat i więcej	490	475	542	110,6	114,1
Wiek:					
produkcyjny	1801	1746	1931	107,2	110,6
mobilny	1318	1283	1401	106,3	109,2
niemobilny	483	463	530	109,7	114,5

Wśród wyróżnionych grup wieku najwyższą stopę bezrobocia – 29,2% odnotowano wśród młodzieży (15-24 lata), a najniższą dla osób w wieku 45 lat i więcej (8,4%). Dla osób w wieku produkcyjnym wzrosła stopa bezrobocia zarówno w porównaniu z I kwartałem 2012 r. (o 0,8 p.proc.), jak i w stosunku do IV kwartału 2012 r. (o 1,2 p.proc.).

W skali roku we wszystkich prezentowanych grupach wieku wystąpił wzrost natężenia bezrobocia. Największy zaobserwowano wśród osób w wieku 15-24 lata (o 1,5 p.proc.), zaś najmniejszy wśród osób w wieku 45 lat i więcej (o 0,7 p.proc.). W ujęciu kwartalnym wzrost natężenia bezrobocia także wystąpił we wszystkich grupach wiekowych, przy czym najwyższy wzrost odnotowano wśród osób w wieku 15-24 lata (o 1,8 p.proc.), zaś najniższy wśród osób w wieku 35-44 lata (o 1,0 p.proc.).

Tabl. 14. Stopa bezrobocia według wieku

Wyszczególnienie	2012		2013		
	I kw.	IV kw.	I kw.	+/- w porównaniu z	
	w %			I kw. 2012	IV kw. 2012
Ogółem	10,5	10,1	11,3	0,8	1,2
Do 24 lat	27,7	27,4	29,2	1,5	1,8
25-34	11,2	10,7	12,1	0,9	1,4
35-44	7,7	7,5	8,5	0,8	1,0
45 i więcej	7,7	7,3	8,4	0,7	1,1
Wiek:					
produkcyjny	10,7	10,3	11,5	0,8	1,2
mobilny	12,2	11,8	13,0	0,8	1,2
niemobilny	8,1	7,7	8,8	0,7	1,1

3.3. Bezrobotni według poziomu wykształcenia

Najniższe natężenie bezrobocia dotyczyło osób z wykształceniem wyższym, dla tej populacji stopa bezrobocia w I kwartale 2013 r. wyniosła 6,2%. Najwyższą stopę bezrobocia – 22,0% odnotowano wśród osób o najniższym poziomie wykształcenia.

Stopa bezrobocia w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku wzrosła prawie we wszystkich grupach ludności wyodrębnionych ze względu na poziom wykształcenia, z wyjątkiem osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym. Najwyższy wzrost (o 1,4 p.proc.) odnotowano wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym.

W stosunku do IV kwartału 2012 r. wzrost stopy bezrobocia odnotowano we wszystkich grupach wyodrębnionych ze względu na poziom wykształcenia, przy czym najwyższy wystąpił wśród osób posiadających wykształcenie gimnazjalne i niższe oraz zasadnicze zawodowe (odpowiednio o 3,3 p.proc. wobec 2,1 p.proc.), zaś najniższy wśród osób posiadających wykształcenie średnie ogólnokształcące oraz wyższe (odpowiednio o 0,4 p.proc. wobec 0,5 p.proc.).

Tabl. 15. Stopa bezrobocia według poziomu wykształcenia

Poziom wykształcenia	2012		2013		
	I kw.	IV kw.	I kw.	+/- w porównaniu z	
	w %			I kw. 2012	IV kw. 2012
Ogółem	10,5	10,1	11,3	0,8	1,2
Wyższe	5,4	5,7	6,2	0,8	0,5
Policealne i średnie zawodowe	9,2	9,2	10,0	0,8	0,8
Średnie ogólnokształcące	15,2	14,7	15,1	-0,1	0,4
Zasadnicze zawodowe	12,7	11,9	14,0	1,3	2,1
Gimnazjalne i niższe	20,6	18,7	22,0	1,4	3,3

3.4. Bezrobocie absolwentów ²

W analizowanym kwartale kryteria pozostawania bezrobotnym spełniało 124 tys. absolwentów różnego rodzaju szkół. Stopa bezrobocia wśród absolwentów wyniosła 34,5% i zwiększyła się zarówno w skali roku (o 3,3 p.proc.), jak i w ujęciu kwartalnym (o 4,3 p.proc.).

Stopa bezrobocia absolwentów mieszkających na wsi wyniosła 38,9% wobec 30,6% dla absolwentów mieszkających w mieście (przed rokiem odpowiednio 35,9% i 27,8%, a w poprzednim kwartale 35,7% wobec 25,9%).

W I kwartale 2013 r. najmniejsze natężenie bezrobocia było wśród absolwentów szkół wyższych – 26,2%, a największe wystąpiło wśród absolwentów zasadniczych szkół zawodowych (47,2%). W ujęciu kwartalnym stopa bezrobocia wyraźnie zmniejszyła się wśród absolwentów szkół średnich ogólnokształcących (o 5,2 p.proc.). Wzrost wystąpił wśród osób posiadających wykształcenie wyższe oraz policealne i średnie zawodowe (odpowiednio o 6,1 p.proc. wobec 3,2 p.proc.).

Tabl. 16. Stopa bezrobocia absolwentów według poziomu wykształcenia

Poziom wykształcenia	2012		2013		
	I kw.	IV kw.	I kw.	+/- w porównaniu z	
	w %			I kw. 2012	IV kw. 2012
Ogółem	31,2	30,2	34,5	3,3	4,3
Wyższe	21,3	20,1	26,2	4,9	6,1
Policealne i średnie zawodowe	41,0	37,8	41,0	0,0	3,2
Średnie ogólnokształcące	44,4	46,9	41,7	-2,7	-5,2
Zasadnicze zawodowe	52,6	47,3	47,2	-5,4	-0,1

3.5. Źródła bezrobocia

W omawianym kwartale główną przyczyną zaprzestania pracy przez osoby bezrobotne uprzednio pracujące³ było wygaśnięcie umowy na czas określony. Powód ten wskazało 39,7% tej populacji (przed rokiem – 41,2%, w IV kwartale 2012 r. – 35,6%). Odsetek osób bezrobotnych wskutek likwidacji zakładu pracy lub stanowiska pracy wyniósł 31,2% i nieznacznie wzrósł w ujęciu rocznym (o 0,3 p.proc.), zaś w ujęciu kwartalnym uległ zmniejszeniu (o 1,8 p.proc.).

Udział osób bezrobotnych uprzednio pracujących w sektorze prywatnym zwiększył się w stosunku do I kwartału 2012 r. (o 1,8 p.proc.), jak i w porównaniu z IV kwartałem 2012 r. (o 1,2 p.proc.).

W I kwartale 2013 r. udział bezrobotnych, których ostatnie miejsce pracy znajdowało się w sektorze usługowym wyniósł 54,4% wszystkich bezrobotnych uprzednio pracujących. Odsetek bezrobotnych uprzednio pracujących w sektorze przemysłowym wyniósł 42,3%, a w sektorze rolniczym 3,3%.

² Patrz definicja na str. 12

³ Nie uwzględnia się tu osób, których przerwa w pracy wyniosła 8 lat lub dłużej.

3.6. Bezrobocie długotrwałe

Osoby bezrobotne w I kwartale 2013 r. poszukiwały pracy przeciętnie od ponad 11 miesięcy. Najdłużej, bo od blisko 13 miesięcy, pracy poszukiwały osoby w wieku produkcyjnym niemobilnym. Bezrobotni z wykształceniem gimnazjalnym i niższym poszukiwali pracy od blisko 13 miesięcy, zaś najkrócej – osoby posiadające wykształcenie wyższe (od ponad 10 miesięcy).

W analizowanym kwartale liczba bezrobotnych długotrwałe poszukujących pracy (patrz definicja na str. 12) wyniosła 667 tys. osób. Udział tej grupy w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł 34,3% (w skali roku odnotowano wzrost o 1,0 p.proc., natomiast w ujęciu kwartalnym nastąpił spadek o 1,4 p. proc.).

W omawianym kwartale w populacji bezrobotnych kobiet udział długotrwałe bezrobotnych wyniósł 36,7%, a wśród mężczyzn 32,1%. Zjawisko długotrwałego bezrobocia w większym stopniu dotyczyło mieszkańców wsi (35,3%) niż mieszkańców miast (33,6%).

Tabl. 17. Udział długotrwałe bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych w danej grupie

Wyszczególnienie	2012		2013		
	I kw.	IV kw.	I kw.	+/- w porównaniu z	
	w %			I kw. 2012	IV kw. 2012
Ogółem	33,3	35,7	34,3	1,0	-1,4
mężczyźni	32,0	34,8	32,1	0,1	-2,7
kobiety	34,9	36,6	36,7	1,8	0,1
Miasta	34,1	35,7	33,6	-0,5	-2,1
Wieś	32,3	35,7	35,3	3,0	-0,4

4. BIERNI ZAWODOWO

W I kwartale 2013 r. zbiorowość biernych zawodowo liczyła 13812 tys. osób i stanowiła 44,5% ogółu ludności w wieku 15 lat i więcej. Liczba osób biernych zawodowo w skali roku utrzymała się na podobnym poziomie, natomiast wzrosła w ujęciu kwartalnym (o 156 tys., tj. o 1,1%).

Wśród osób biernych zawodowo przeważały kobiety (8467 tys. osób, tj. 61,3% ogółu biernych zawodowo), w tym 40,7% było w wieku produkcyjnym (18–59 lat). W większości kobiety bierne zawodowo posiadały wykształcenie gimnazjalne i niższe 39,7%, policealne i średnie zawodowe miało 18,4% oraz zasadnicze zawodowe 18,0%.

Bierni zawodowo mężczyźni (5344 tys. osób) stanowili 38,7% ogółu osób biernych zawodowo, z czego 52,8% było w wieku produkcyjnym (18-64 lata). Mężczyźni bierni zawodowo w większości legitymowali się wykształceniem gimnazjalnym i niższym oraz zasadniczym zawodowym (odpowiednio: 40,5% i 27,1%).

W wieku produkcyjnym znajdowało się 45,4% osób biernych zawodowo. Główną przyczyną bierności (27,2% osób z tej grupy – tak jak przed rokiem) była nauka i uzupełnianie kwalifikacji (27,6% mężczyzn i 26,8% kobiet). Obowiązki rodzinne związane z prowadzeniem domu jako powód rezygnacji z pracy wskazało 23,2% osób biernych zawodowo (6,6% mężczyzn i 36,8% kobiet) – o 1,2 p.proc. więcej niż przed rokiem. Chorobę lub niesprawność jako przyczynę bierności zawodowej wskazało 23,1% osób (30,6% mężczyzn, 16,9% kobiet) – o 0,2 p.proc. mniej niż w analizowanym okresie 2012 roku. Emerytura była powodem niewykonywania i nieposzukiwania pracy dla 14,1% osób (22,8% mężczyzn i 7,0% kobiet) i w stosunku do I kwartału 2012 r. udział ten zmniejszył się (o 2,0 p.proc.).

Odsetek osób zniechęconych (patrz definicja na str. 12) bezskutecznością poszukiwania pracy w omawianym kwartale wyniósł 7,6% (7,8% dla mężczyzn i 7,5% dla kobiet) i zwiększył się w ujęciu rocznym, jak i kwartalnym (odpowiednio o 0,8 p.proc., wobec 0,3 p.proc.).

PODSTAWOWE ZASADY METODOLOGICZNE BAEL

Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności jest **badaniem reprezentacyjnym**, przeprowadzanym w Polsce kwartalnie od maja 1992 r. Badaniem objęte są wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, będące członkami gospodarstw domowych zamieszkałych w mieszkaniach wylosowanych do badania.

Podstawą metodologii BAEL są definicje ludności aktywnej zawodowo (pracujących i bezrobotnych) zgodne z zaleceniami Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP) i EUROSTAT. Zasadniczym kryterium podziału ludności na pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo jest praca, czyli wykonywanie, posiadanie bądź poszukiwanie pracy.

Za **ludność aktywną zawodowo** (tzw. siła robocza) uważa się **wszystkie osoby uznane za pracujące lub bezrobotne**, zgodnie z poniższymi definicjami. Miarą aktywności zawodowej ludności (lub określonej grupy wyróżnianej np. ze względu na wiek, wykształcenie, miejsce zamieszkania) jest **współczynnik aktywności zawodowej** wyznaczany jako procentowy udział aktywnych zawodowo w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej.

Do pracujących zalicza się wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia:

- wykonywały przez co najmniej 1 godzinę jakąkolwiek pracę przynoszącą dochód lub zarobek, tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym lub dzierzawionym gospodarstwie rolnym albo prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
- miały pracę, ale jej nie wykonywały:
 - z powodu choroby, urlopu macierzyńskiego lub wypoczynkowego,
 - z innych powodów przy czym długość przerwy w pracy wynosiła:
 - do 3 miesięcy,
 - powyżej 3 miesięcy, ale osoby te były pracownikami najemnymi i w tym czasie otrzymywały co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

Do pracujących, zgodnie z międzynarodowymi standardami, zaliczono również **uczniów**, z którymi zakład pracy lub osoby fizyczne zawarły umowę o naukę zawodu lub przyuczenie do określonej pracy, jeżeli otrzymywali wynagrodzenie.

Liczba pracujących kształtuje **wskaźnik zatrudnienia** oddający procentowy udział pracujących w ogólnej liczbie ludności (lub w liczbie ludności określonej grupy).

Bezrobotni to osoby w wieku 15-74 lata, które **spełniły jednocześnie 3 warunki**:

- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
- aktywnie poszukiwały pracy w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany),
- były gotowe podjąć pracę w ciągu 2 tygodni następujących po badanym tygodniu.

Do bezrobotnych zalicza się także osoby, które nie poszukiwały pracy, ponieważ miały **pracę załatwioną i oczekiwały na jej rozpoczęcie** przez okres nie dłuższy niż 3 miesiące oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Natężenie bezrobocia opisuje się za pomocą **stopy bezrobocia** stanowiącej odsetek osób bezrobotnych wśród osób aktywnych zawodowo.

Ludność bierna zawodowo to osoby w wieku 15 lat i więcej, które nie zostały zaklasyfikowane jako pracujące lub bezrobotne wg powyższych kryteriów, tzn. osoby, które w okresie badanego tygodnia:

- nie pracowały, nie miały pracy i jej nie poszukiwały,
- nie pracowały, poszukiwały pracy, ale nie były gotowe do jej podjęcia w ciągu następujących 2 tygodni,
- nie pracowały i nie poszukiwały pracy, ponieważ miały pracę załatwioną i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie:
 - dłuższym niż 3 miesiące,
 - do 3 miesięcy, ale nie były gotowe tej pracy podjąć.

W badaniu wyszczególnia się dodatkowo następujące kategorie ludności aktywnej i biernej zawodowo:

Osoby niepełnozatrudnione – pracujący w niepełnym wymiarze czasu, którzy chcieliby pracować więcej godzin tygodniowo i byłiby gotowi do podjęcia pracy w takim wymiarze.

Długotrwanie bezrobotni – bezrobotni, którzy szukają pracy przez okres dłuższy niż rok (tj. 13 miesięcy i więcej od momentu zakończenia przerwy w poszukiwaniu pracy, o ile wystąpiła i trwała co najmniej 4 tygodnie).

Zniechęceni – osoby bierne zawodowo, które nie poszukują pracy, ponieważ są przekonane, że jej nie znajdą.

Klasyfikacja statusu zatrudnienia oparta została na Międzynarodowej Klasyfikacji Statusu Zatrudnienia (*International Classification of Status in Employment, ICSE*) i wyróżnia następujące kategorie pracujących:

- **pracujący na własny rachunek** – osoba, która prowadzi własną działalność gospodarczą; z tego:
 - **pracodawca** – osoba, która prowadzi własną działalność gospodarczą i zatrudnia co najmniej jednego pracownika najemnego,
 - **pracujący na własny rachunek niezatrudniający pracowników** – osoba, która prowadzi własną działalność gospodarczą i nie zatrudnia pracowników,
- **pracownik najemny** – osoba zatrudniona na podstawie stosunku pracy w przedsiębiorstwie publicznym lub u pracodawcy prywatnego,
- **pomagający bezpłatnie członek rodziny** – osoba, która bez umownego wynagrodzenia pomaga w prowadzeniu rodzinnej działalności gospodarczej.

Główne miejsce pracy ustalane jest na podstawie subiektywnej oceny respondenta. W przypadku wątpliwości za główną pracę uznaje się tę, która zajmuje więcej czasu. Jeżeli prace respondenta zajmują taką samą ilość czasu, pracą główną jest ta, która przynosi wyższy dochód.

Klasyfikacja osób pracujących na **pracujących w pełnym i niepełnym wymiarze czasu** pracy przeprowadzona została na podstawie samooceny respondenta w odniesieniu do głównego miejsca pracy.

Dane o miejscu pracy osób pracujących oraz o ostatnim miejscu pracy osób bezrobotnych i biernych zawodowo prezentowane są w układzie *Polskiej Klasyfikacji Działalności* (PKD 2007), na podstawie której wyróżniono następujące **sektory ekonomiczne**:

- **Rolniczy**: Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo,
- **Przemysłowy**: Górnictwo i wydobywanie; Przetwórstwo przemysłowe; Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją; Budownictwo,
- **Usługowy**: Pozostałe sekcje PKD

Dane nie obejmują nieustalonego rodzaju działalności.

Wyszczególnione w opracowaniu **grupowania**:

- **osoby w wieku produkcyjnym**: kobiety w wieku 18-59 lat / mężczyźni w wieku 18-64 lat;
- **osoby w wieku mobilnym**: osoby w wieku 18-44 lat;
- **osoby w wieku niemobilnym**: kobiety w wieku 45-59 lat / mężczyźni w wieku 45-64 lat;
- **absolwenci**: osoby w wieku 15-30 lat, które ukończyły szkołę w okresie ostatnich 12 miesięcy i nie kontynuują nauki.

Metodologia badania BAEL oraz jego wyniki są **spójne i porównywalne w krajach Unii Europejskiej**. Statystyki rynku pracy szacowane na podstawie badania BAEL mogą jednak odbiegać od wyników uzyskanych na podstawie **sprawozdawczości z zakresu zatrudnienia** oraz **bezrobocia rejestrowanego** (dane z powiatowych urzędów pracy) ze względu na występujące między nimi różnice metodologiczne i charakter badań. Szczegółowy opis metodologii BAEL umieszczony jest w kwartalnych publikacjach GUS „Aktywność ekonomiczna ludności Polski”.